

NYT FRA KURATRØNTAN

1861–2012 Foreningen Kuremøllens Venner www.kuremoellen.dk

Kuremøllen på Kurebakken, 3 kilometer fra Svaneke og 74 meter over havet, er en ottekantet jordhollænder, opført i 1861 af Christian Sommer. Overtro forbød fiskerne at udtale ordet ”mølle”, når de var på havet, fordi vingerne udgør et kors. I stedet fik møllen, sømærke for listabo, det mere sikre tilnavn Kuratrøntan. Foreningen Kuremøllens Venner blev stiftet af Vilhelm Kjølby i 1981.

Kristian Sommer 1916-2011

Mølleren er ikke mere. 150 års fødselsdagen skulle blive den sidste møllebegivenhed i hans lange liv, der rakte langt ind i 1800-tallets bornholmske landbrugskultur. I sin stol sad han i solen og snakkede med gæsterne, og begivenheden fik særlig betydning, fordi han kunne deltage.

Kristian Sommers hukommelse rummede vitale oplysninger om møllens konstruktion og historie, og han bidrog med væsentlige detaljer til bogen ”Sommer på Kuremøllen”.

Nu er han stedt til hvile på Østermarie Kirkegård ved siden af sin stærkt savnede Inger, der døde pludseligt i 2000. Samspillet mellem møllejeren og møllevennerne var selve grundlaget for den harmoni, der gør det muligt at værne om Kuremøllen. Foreningen vil sikre, at balancen fortsat kan bestå, så familie og forening i fællesskab kan løse opgaverne og værne hele anlægget.

Kuremøllens Bageri 1912-2012

Endnu en slags jubilæum: Nu er det 100 år siden, at forretningen kunne udvides med fremstilling af brød og kager, da konkurrencen fra større møller gjorde sig gældende. Møller Sommers idé om at udvide forretningen holdt helt frem til 1976, da bageriet lukkede. Selve møllen blev taget ud af drift i 1962. Tiden vil vise, om bageriet en dag genopstår med lagkagebunde, kagemænd og øens fineste kransekage.

Kuremøllen gav den gas

150 års jubilæum fejret efter alle kunstens regler

En gasgenerator til mølledrift – det er vist ikke mange møller, der kan fremvise en tilsvarende kuriositet. I vores tid, altså, for under besættelsen kunne gasretorten, der omdannede bøgeklodser til dårlig, men livsnødvendig drivgas til møllemotoren, ikke undværes. Brødrene Jørgensen demonstrerede dette minde fra fortiden og fik Hornsby'en til at snurre på den særdeles velbesøgte jubilæumsfest søndag den 31. juli 2010. Det var en af de attraktioner, som de nysgerrige gæster stiftede bekendtskab med.

Det var et fantastisk fint vejr, solen kom da festen begyndte og forsvandt igen da festen var forbi. En flot dag, med mange gratulanter; udover at parkeringspladsen på marken var fyldt op, holdt der biler i begge vejsider, hvor der i øvrigt var i samråd med vejmyndigheden var opsat hastighedsbegrænsningsskilte.

I det store telt solgtes Svaneke øl og vand, kaffe og hjemmebagt middelalder kage plus bøger og postkort. Dorthe Buch Jensen demonstrerede melkværne i sin bod. Man kan blive sin egen møller, og det optog børn og voksne. Dorthe fortalte og solgte håndkværne og mel af egen tilvirkning og fra Valsemøllen i Åkirkeby.

Svaneke Pølsevogn, der kendes fra Torvet, sørgede for at stille sulten. Folkedans, John Willadsens violin og et orkester med moderne musik fik festpladsen til at svinge.

Ved åbningen kom Kuremøllens brødvogn kørende, trukket af to flotte heste

(ligesom i gamle dage, hvis der kun var en enkelt, ville den kede sig og det var jo synd, mente Kristian Sommer). På bukken tronedes Julie Sommer og sønnen Julian, femte og sjette generation. Kuremøllen var blandt de første på egnen, der fik bil, Kristian Sommer lærte at køre Fordvognen som otteårig og glædede sig over den flotte parade af veteraner.

Der blev vist film i motorhuset, Ole Askman har samlet klip fra hele Kuremøllens restaureringsperiode, filmen kørte dagen igennem. Interesse vakte også fotoudstillingen med den flotte snevinter julen 2010 som motiv.

Fødselsdagen som farvefilm

Hvis man vil genopleve fødselsdagen eller gik glip af den, gælder det om at bestille den DVD, som Warny Film optog og redigerede.

Køb den hos Warny Film for et symbolsk beløb på 50 kr.

Warny Film tlf: 56954510

Hjemmeside: www.billederbornholm.dk

Motormusik på video

John Willadsen står for en musikvideo, der optages på Kuremøllen. Hornsby motoren fra 1930 bliver indstillet, således at rytmen passer.

Kampen mod algerne

Kuremøllen bliver algerenset to gange hvert år, den bliver malet og vedligeholdt, så den ikke frønner og på ny forfalder.

Dansk Mølledag 2012

Dansk Mølledag 2012 føjede sig til rækken af gode søndage, hvor interesserede har vished for, at Kuremøllen er åben. Det benyttede mange sig af, og John Willadsen spillede op til dans. Søndag den 17. juni 2012 kl. 10 til 16 er der atter Mølledag med gratis adgang, kaffe og saftvand.

Kuremøllen kendes på fire kontinenter

International Symposium on Molinology

Kuremøllen havde besøg af 50 mølleeksperter fra 19 lande i 4 kontinenter.

Der var meget stor interesse for at se og beundre møllen og motoren; gasgeneratoren vakte stor opsigt. Kaffen med luksuskingle fra Østermariebageren var et stort hit.

Læs mere på www.molinology.org

Tak til fonde

som har støttet Kuremøllen i 2011

Sparekassen Bornholms Fond

Bergiafonden

Brdr. E., S & A. Larsens Legat

Skibsrøder Carsten Brebøls Almene Fond

Mølleakslen

Møllebygger Jørn Nilsson er ved at klargøre den nye mølleaksel, den skal skæres til så den bliver rund, hertil er der ved at blive udviklet et særligt stykke værktøj.

Akselhovedet hvor møllevingerne skal føres igennem, er nu skåret til.

Jørn Nilsson fortæller, at der kommer mange på hans værksted for at beundre det fine stykke egetræ, som mølleakslen laves af.

Povl Jørgensen ved at klargøre vidjer, spændebånd, kappe og andre metaldele, der skal bruges til den nye mølleaksel.

Destination Bornholm

Destination Bornholm som er et gratis reklameblad for Bornholm, har i forårsnummeret Kuremøllen på side 4. Fint, at Kuremøllen kan bidrage til fremme af turismen på Bornholm.

Kuremøllens Forlag

- kunne man næsten kalde det.

- Kuremølle postkort, 3 forskellige 5 kr. stk.
- "Sommer på Kuremøllen" af Jacob Ludvigsen 150 kr.
- Vilhelm Kjølbys "Kuremøllen" 100 kr. (snart sjælden)
- Møllesange af Dræsinebanden, cd 75 kr.

Kuremøllen kan nu vise film ved særlige lejligheder:

- Vilhelm Kjølbys film om restaurering af Kuremøllen
- Warny Film Kuremøllens Jubilæum 2011
- Ole Askmans film om Kuremøllen

Generalforsamling 2012

Søndag den 29. juli kl. 10.00

Jacob Ludvigsens tale ved Kuremøllens 150 års fødselsdag

Stolt står Kuremøllen på toppen af bakken. Fra havet rager den op og tjener som sømærke, i landskabet tegner den et billede af den svundne tid. Som en støtte, en varde. Sort med hvide vinger trodser den tiden, skønt den har måttet give afkald på at opfylde sin bestemmelse og suge vindens kraft til sig for at forvandle den til den energi, der skal til for at male korn og sikre mennesker og husdyr mod hungersnød.

Spor er fundet af Kuremøllens forgænger, en stubmølle vi ikke ved meget om. For os begynder historien i 1861, da Kristian Sommer senior satte sig for at udnytte de gode vindforhold og opføre en moderne hollandsk mølle, han havde øvet sig med at bygge Svanemøllen. I 1861 regerede konge Frederik VII, der sammen med grevinde Danner satte deres spor for enden af bakken, da de anlagde Louisenlund. I 1861 var H. C. Andersen stadig en mand i sin bedste alder, og der var endnu tre år til, at den tåbelige konseilspræsident Monrad rodede landet ud i en krig, der betød tabet af Sønderjylland og Slesvig.

Møllebyggeri er ingeniørkunst. Ikke nok med, at der skal opføres en høj rund bygning, den enorme gearkasse af træ kræver præcision. Naturens kræfter skal tæmmes med tandhjul, aksler og vinger, alt skal være dimensioneret rigtigt og kunne fungere som en helhed.

Hvis blæsten var for hård, var der risiko for at møllen løb løbsk. Var den for svag, lå arbejdet stille, sådan var det i de første 60 år, så kom petroleumsmotoren til og kunne drive værket, når vinden var vag og vægelsindet.

Omkring dette kraftværk, der repræsenterede det ypperste af 1860'ernes teknologiske udvikling, udspillede der sig et familie- og folkeliv med en høj grad af selvforsyning, det var en betydelig arbejdsplads med fastboende møllersvende, læredrenge og løsarbejdere.

I løbet af de 150 år, Kuremøllen har knejset, har tempoet og teknologien ændret alt. Kuremøllen og dens kultur repræsenterer det højeste udviklingstrin for det bondesamfund, der gennem årtusinder var vokset fra primitivt agerbrug til et vel- og selvorganiseret landbrug, der udviklede andelstanken og lagde vægt på folkeoplysning. Ingen kunne ved Kuremøllens 50 års fødselsdag i 1911 se, at to verdenskrige og voldsomme centraliseringer var i vente, og at husmændene skulle forsvinde og bønder tvinges til at drive herregårde. Et halvt århundrede senere var udviklingen begyndt at kræve afvikling, og en dag kunne det bedre svare sig for Kuremøllens bageri at købe melet fra Valsemøllen i Aakirkeby frem for selv at male det.

Kuremøllen står som et monument over en tid, som aldrig kan genskabes, men som det er værdifuldt at vide noget

om og respektere; det står os frit for at spekulere på, om hverdagen på møllen i al sin enkelhed gav en anden og måske højere livskvalitet, selv om den var præget af en vis nøjsomhed og møllerens patriarkalske styring.

Historieløshed skal man vogte sig og sine efterkommere for. Den, der har mistet evnen til at fatte forfædres færd, står uden retningssans og sammenligningsgrundlag. Kuremøllen er et huskemærke, en hilsen fra de mennesker, som med slid og snilde holdt hjulene i gang og i samspillet mellem bønder og byfolk forstod at skabe en velstand, som var rummelig nok til også at sikre velfærden for de nærmeste.

Nu drejer vingerne rundt for sjov, frigjort fra kravet om at male melet til det daglige brød. Men det er ikke kun underholdning, det er en stemme, der taler til den besøgende og fortæller om fordums fremgang og tidernes foranderlighed. Fjerde, femte og sjette generation bærer Kuremøllens kultur videre i samarbejde med foreningen Kuremøllens Venner, der ejer møllen og har ansvaret for dens ve og vel. Det frivillige arbejde, som får møllen til at snurre, er uvurderligt og forudsætningen for at sikre den for nutid og fremtid.

At en lang række fonde har forstået, at Kuremøllen og den omhyggelige dokumentation af dens udvikling udgør en intakt historisk skat, der er værd at værne om, herom vidner den omhu, hvormed fondene har vurderet ansøgningerne for at nå frem til det resultat, at Kuremøllen er værd at betænke økonomisk. Således står der mange gode kræfter bag møllen halvandet hundrede år senere. Det er værd at fejre og en fin anledning til at gøre status i en forening, der udmærker sig ved stigende medlemstal og høj aktivitet.

At råbe 150 hurra'er er for voldsomt, men lad os udbringe et nifaldigt leve for Kuremøllen og hele slægten Sommer!

Talen blev bragt in extenso af Bornholms Tidende.

Bestyrelsen for Kuremøllens Venner

Formand

Margrethe Sommer
Rønnevangshusene 43 st th
2630 Tåstrup
Tlf. 43 52 05 96
Mobil 20 29 53 35
margrethesommer@gmail.com

Næstformand

Erik Bakke Hansen
Elmevej 2
3751 Østermarie
Tlf. 56 44 23 32
Mobil 29 66 55 53

Sekretær

Jacob Ludvigsen
Højbo, Svanekevej 42
Brændesmark
3740 Svaneke,
Tlf. 56 44 33 33
jalu@jacob-ludvigsen.dk

Revisor

Flemming Kofoed
Kurebakke
Svanekevej
3740 Svaneke
Tlf. 27 20 20 20

Revisorsuppleant

Torben Ipsen
Kuregård
Svanekevej 34
Tlf. 56 49 93 04

Bestyrelsesmedlem

Edgar Jørgensen
Rosenhøj
Aarsballe By 51
Aarsballe
Tlf. 21 76 14 08

Bestyrelsesmedlem

Anne Sommer
Saltum Allé 13
2720 Kastrup
Tlf. 32 51 12 34
A.S.Sommer@Mail.Tele.dk

Bestyrelsesmedlem

Jens Brandt
Lundegaard
Svanekevej 36
3740 Svaneke
Tlf. 56 49 67 30

Bestyrelsesmedlem

Julie Sommer
Holger Danskes Vej 63, 2tv.
2000 Frederiksberg,
sommerfugl7@yahoo.dk

Bestyrelsesmedlem

Jens Erik Nielsen
Mortingegaard
Mortingevej 4
3760 Gudhjem
Tlf. 56 48 44 06

Bestyrelsesmedlem

Povl Jørgensen
Tingstedvej 4
3700 Rønne
Tlf. 56 99 92 59

Bestyrelsesmedlem

Bente Jensen
Laksevågen 5
9400 Nørre Sundby

Mailadresser udbedes

For at holde omkostningerne nede, er det muligt at modtage nyhedsbrevet pr email. Hvis du ønsker at modtage nyhedsbrevet pr. email, så send din mailadresse til et af bestyrelsesmedlemmerne.

Vi er nu 150 medlemmer af Kuremøllens Venner

Bliv medlem: 25 kr. til giro 5686784
Netbank: Nordea Reg.: 0661 Kontonr.: 8895 634 485

www.kuremoellen.dk